

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Інститут державного управління
Кафедра публічного управління та адміністрування

рок
у

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ**

Спеціальність 281 публічне управління та адміністрування

Розробник	Тимофєєв С.П.
Завідувач кафедри розробника	Євтушенко О.Н.
Завідувач кафедри спеціальності	Євтушенко О.Н.
Гарант освітньої програми	Ємельянов В.М.
Директор інституту (до якого відносяться спеціальності, заочна форма в т.ч.)	Ємельянов В.М.
Начальник НМВ	Шкірчак С.І.

Миколаїв – 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Стратегічне управління та фінансовий менеджмент	
Галузь знань	28 Публічне управління та адміністрування	
Спеціальність	281 публічне управління та адміністрування	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	Публічне управління та адміністрування	
Рівень вищої освіти	Третій освітньо-кваліфікаційний рівень, доктор філософії (PhD)	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	3	
Навчальний рік	2020-2021	
Номер(и) семестрів (триместрів):	5	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	4 кредитів / 120 годин	
Структура курсу:		
– лекції	10 год	8 год
– семінарські заняття	30 год	6 год
– годин самостійної роботи	80 год	106 год
Відсоток аудиторного навантаження	33%	12%
Мова викладання	Українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)		
Форма підсумкового контролю	залік	

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Актуальність вивчення дисципліни. Сучасна концепція управління системами різного рівня (країни – регіону – міста – організації) – це концепція стратегічного управління. Вона виникла у відповідь на виклики й загрози зовнішнього середовища: посилення його нестабільності, процеси глобалізації, загострення й принципів зміни характеру конкуренції. На сьогодні стратегічне управління як система управління та як наука продовжує динамічно розвиватись. Термін стратегічне управління можна визначити як діяльність з розробки місії, найважливіших цілей організації й способів їх досягнення, які забезпечують її розвиток у нестабільному зовнішньому середовищі шляхом зміни й самої організації, та її зовнішнього середовища. Стратегічне управління – це безперервний процес вибору й реалізації цілей і стратегій організації. Успішний сталий розвиток економіки може бути забезпечений лише за умови системного використання результатів безперервного стратегічного управління в публічних організаціях різного рівня, що вимагає продовження дослідницьких зусиль у даному напрямі.

Фінансові ресурси є грошовими відносинами, що пов'язані з формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів і доходів підприємства. Від того, наскільки ефективно менеджери підприємства управлятимуть рухом фінансових ресурсів та відносин, що виникають у результаті такого руху, залежить майбутнє підприємства. Висококваліфікований спеціаліст повинен приймати виважені рішення, що ґрунтуються на всебічному аналізі внутрішніх і зовнішніх чинників, які визначають фінансово-

господарську діяльність підприємства, забезпечать його стабільне економічне зростання та стійкий інтерес до нього інвесторів.

Навчальна дисципліна «Стратегічне управління та фінансовий менеджмент» входить до програми підготовки спеціалістів вищої кваліфікації. Він пов'язаний з управлінськими, економічними, гуманітарними й іншими курсами, оскільки розробка та реалізація стратегій мають комплексний характер, є творчим синтезом теорії управління, мистецтва та досвіду управлінської діяльності. Отже, програма навчальної дисципліни «Стратегічне управління та фінансовий менеджмент» спрямована на те, щоб дати докторантам знання теоретичних основ предмета та застосування здобутих знань, умінь та навичок на практиці.

Мета дисципліни: сформувати здатність досліджувати та розв'язувати складні проблеми стратегічного управління, його інституційного та організаційного забезпечення в системі публічного управління та адміністрування; ознайомити докторантів з основними підходами до управління системою грошових відносин суб'єкта господарської діяльності, пов'язаних з формуванням, використанням та інвестуванням фінансових ресурсів у процесі його виробничо-господарської діяльності.

Основні завдання курсу:

- формування навичок з прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах суспільного розвитку, що потребує застосування стратегічних підходів для цілей управління у публічній сфері;
- надання відомостей про застосування різних концепцій стратегії для цілей управління у публічній сфері;
- формування навичок із результативної та ефективної інформаційно-комунікативної взаємодії суб'єкту та об'єкту управління із зовнішнім і внутрішнім середовищем, створення та супроводження сприятливого зовнішнього та внутрішнього клімату щодо забезпечення реалізації стратегії розвитку публічної сфери (або її складової);
- формування навичок із консультування та надання роз'яснень і рекомендацій фізичним і юридичним особам з питань функціонування суб'єктів і об'єктів публічної сфери, цінностей, цілей, стратегій, шляхів їх реалізації, діяльності органів публічного управління тощо;
- формування навичок із застосування методів координації в умовах багаторівневого управління;
- ознайомлення із сутністю та теоретичними основами фінансового менеджменту з урахуванням сучасних досліджень в сфері публічного управління;
- вироблення навиків проведення комплексного аналізу фінансового стану підприємств та організацій;
- вироблення навиків оцінювання фінансового та інвестиційного ризиків, а також основ фінансового прогнозування та планування;
- ознайомлення із підходами до антикризового фінансового управління підприємством та організацією.

У результаті вивчення навчальної дисципліни слухач повинен:

знати:

- механізми, методи та інструменти стратегічного планування та управління змінами;
- сутність стратегічного управління, особливості застосування стратегічного планування, моделі та методи стратегічного прогнозування розвитку, системного підходу до формування стратегій у публічній сфері;

- сутність соціальних, політичних і економічних подій, проблем і складних задач публічної сфери, а також впливи та ризики зовнішнього (у тому числі глобалізаційних процесів і забезпечення національної безпеки) та внутрішнього середовищ;
 - механізми взаємодії та розподілу повноважень між різними рівнями управління;
 - теорії та моделі прийняття управлінських рішень та можливості їх застосування у публічній сфері;
 - загальні вимоги при формулюванні рішень у публічній сфері;
 - сутність територіальних впливів при прийнятті управлінських рішень.
- уміти:**
- розробляти стратегічні плани у публічній сфері, визначати стратегічні цілі, формулювати стратегічне бачення вирішення суспільних проблем розвитку;
 - критично осмислювати проблемні питання стратегічного управління у публічній сфері;
 - усвідомлювати систему динамічного стратегічного менеджменту та основні напрями формування стратегічної держави;
 - аналізувати розвиток управлінських процесів у публічній сфері, ідентифікувати проблеми та обґрунтовувати необхідність їх вирішення, добирати для цього необхідну та релевантну кількісну і якісну інформацію, робити обґрунтовані та неупереджені висновки;
 - адаптувати міжнародно визнані стандарти публічного управління;
 - виробляти, легітимізувати та реалізовувати публічну політику (з урахуванням питань національної безпеки), а також проводити оцінювання та аудит;
 - використовувати різноманітні моделі прийняття рішень у публічній сфері;
 - самостійно проводити прикладні дослідження з вирішення складних задач і проблем публічного управління.

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК06. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК09. Компетентність у прийнятті обґрунтованих рішень. ЗК10. Компетентність у розробці та реалізації проектів і програм.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК04. Глибокі обґрунтовані знання про публічну сферу, її роль і розвиток у суспільстві; здатність відстежувати та аналізувати дослідження у даній сфері. ФК06. Компетентність у виявленні, постановці та вирішенні наукових задач та проблем в галузі публічного управління. ФК07. Компетентність в обґрунтуванні економічної ефективності запроваджених результатів наукових досліджень. ФК11. Здатність створювати нові знання через оригінальні дослідження, якість яких відповідає вимогам рецензентів на національному та міжнародному рівнях. ФК13. Спроможність порівняти існуючі моделі регіонального управління та побудувати концептуальну модель регіональної політики.
Результати навчання (РН)	
РН02. Знання та розуміння теорії та методології системного аналізу, знання та розуміння етапів реалізації системного підходу при дослідженні системи публічного управління.	

RH09. Вміння та навички розробляти та реалізовувати проекти і програми в галузі публічного управління та адміністрування.
 RH14. Вміння та навички використовувати статистичні методи аналізу для встановлення тенденцій розвитку об'єктів дослідження.
 RH16. Вміння та навички виявляти теоретичні та практичні проблеми, а також дискусійні питання в сфері публічного управління.
 RH17. Вміння та навички виявляти, ставити та вирішувати наукові задачі та проблеми, формулювати мету, задачу, об'єкт та предмет дослідження.
 RH25. Знання та розуміння теоретичних положень та методичних основ інтеграції процесів формування публічного управління в систему державної влади.

3. Програма навчальної дисципліни

	Теми	Лекції		Семінарські заняття		Самостійна робота	
		Денна / заочна	Денна / заочна	Денна / заочна	Денна / заочна	Денна / заочна	Денна / заочна
1.	Теорія та методологія стратегічного управління у публічній сфері	2	1	2	–	5	7
2.	Розвиток і зміни в публічній організації та управління змінами. Стратегії змін	–	1	2	–	5	7
3.	Технології розробки та реалізації стратегії. Публічний аудит	2	1	2	–	5	7
4.	Напрями змін в публічному управлінні	–	1	2	–	5	7
5.	Концепція і зміст стратегічного управління	2	1	2	–	5	7
6.	Роль стратегічного управління у розвитку публічних організацій	–	1	2	–	5	7
7.	Технологія стратегічного управління і планування	–	1	2	–	6	7
8.	Концепції стратегічного вибору та стратегічні рішення	–	1	2	–	6	7
9.	Моніторинг і оцінювання в стратегічному управлінні	–	–	2	1	6	7
10.	Стратегічне управління на місцевому рівні	–	–	2	1	6	7
11.	Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту	2	–	2	1	5	7
12.	Система забезпечення фінансового менеджменту.	2	–	2	1	5	7
13.	Управління грошовими потоками на підприємстві.	–	–	2	1	5	7
14.	Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках.	–	–	2	1	5	7
15.	Управління активами.	–	–	2	–	6	8
	Всього за курсом	10	8	30	6	80	106

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

4.1.1. Денна форма

№	Тема заняття / план
1.	<i>Лекція 1. Теорія та методологія стратегічного управління у публічній сфері</i> 1. Сутність стратегічного управління у публічній сфері. 2. Елементи системи стратегічного управління та їх характеристика. 3. Види стратегічного управління.

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Еволюція стратегічного управління у публічній сфері. 5. Стадії процесу стратегічного управління. 6. Необхідність формування стратегічного управління у публічній сфері. 7. Сучасні філософські та теоретичні засади публічного управління.
2.	<p>Лекція 2. Технології розробки та реалізації стратегій. Публічний аудит.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття стратегії організації. 2. Стратегія: підходи, значення та роль. Класифікація стратегій організації. 3. Стратегія і державне управління. Роль та типи стратегії. 4. Стратегічний набір організації. 5. Публічний аудит: поняття та сутність. Публічний аудит: цілі та економічний зміст. 6. Публічний аудит як модернізаційний механізм державного управління в Україні. 7. Механізми взаємодії та розподілу повноважень між різними рівнями управління.
3.	<p>Лекція 3. Концепція і зміст стратегічного управління.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття концепції стратегічного управління. 2. Концепція стратегічного управління. 3. Концепція стратегічного управління в управлінській діяльності. 4. Сутність і зміст стратегічного управління та його особливості. 5. Особливості стратегічного підходу до діяльності.
4.	<p>Лекція 4. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність фінансового менеджменту. 2. Об'єкт, матеріальна основа та суб'єкт фінансового менеджменту. 3. Мета, задачі та функції фінансового менеджменту 4. Механізм реалізації фінансового менеджменту.
5.	<p>Лекція 5. Система забезпечення фінансового менеджменту.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організаційне забезпечення системи управління фінансами. 2. Інформаційне забезпечення процесу управління фінансами. 3. Поняття фінансової звітності та її значення в ринковій економіці. 4. Вимоги до фінансової звітності. 5. Класифікація та склад фінансової звітності.

4.1.2. Заочна форма

№	Тема заняття / план
1.	<p>Лекція 1. Теорія та методологія стратегічного управління у публічній сфері. Розвиток і зміни в публічній організації та управління змінами. Стратегії змін.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність стратегічного управління у публічній сфері. Елементи системи стратегічного управління та їх характеристика. 2. Види стратегічного управління. Стадії процесу стратегічного управління. 3. Необхідність формування стратегічного управління у публічній сфері. 4. Сучасні філософські та теоретичні засади публічного управління. 5. Базові поняття управління змінами та стратегій. Теорії і методи управління змінами в публічній організації. 6. Зміст процесу управління змінами, ролі стратегії і планування. 7. Механізми, методи та інструменти стратегічного планування та управління змінами. 8. Моделі та методи стратегічного прогнозування розвитку, системного підходу до формування стратегій у публічній сфері. 9. Стратегічні зміни. Рівні стратегії і змін. Спротив змінам: причини і результати. Подолання спротиву змінам. 10. Підходи до управління змінами. Внутрішні і зовнішні зв'язки в управлінні змінами.
2.	<p>Лекція 2. Технології розробки та реалізації стратегій. Публічний аудит. Напрями змін в публічному управлінні.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття стратегії організації. Стратегія: підходи, значення та роль. Класифікація

	<p>стратегій організації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Стратегія і державне управління. Роль та типи стратегії. 3. Публічний аудит як модернізаційний механізм державного управління в Україні. 4. Механізми взаємодії та розподілу повноважень між різними рівнями управління. <p>Теоретичні положення, методології публічного управління.</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Підсистеми забезпечення стратегічного управління. 6. Основні характеристики організаційного забезпечення стратегічного управління. 7. Взаємозв'язок стратегії і структури. 8. Характеристика організаційних структур управління стратегічного типу.
3.	<p>Лекція 3. Концепція і зміст стратегічного управління. Роль стратегічного управління у розвитку публічних організацій.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття концепції стратегічного управління. Концепція стратегічного управління в управлінській діяльності. 2. Особливості стратегічного підходу до діяльності. 3. Зміст стратегічного управління у розвитку публічних організацій. 4. Моделі розвитку публічних організацій. 5. Життєвий цикл державної організації. 6. Стратегічне управління і менеджмент: спільне і відмінне. 7. Взаємозв'язок стратегічного управління й аналізу державної політики. 8. Система стратегічного управління в Україні. Роль управління в суспільстві. 9. Сутність соціальних, політичних і економічних подій, проблем і складних задач публічної сфери, а також вплив зовнішнього та внутрішнього середовищ.
4.	<p>Лекція 4. Технологія стратегічного управління і планування. Концепції стратегічного вибору та стратегічні рішення.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика процесу та технології стратегічного планування й управління. 2. Планування: поняття і роль у стратегічному управлінні. Мета та принципи стратегічного планування. 3. Моделі стратегічного планування. 4. Розроблення функціональних і операційних стратегій. Вибір та оцінка стратегії. 5. Процес побудови стратегії. Зміст концепції стратегічного вибору. 6. Специфіка впровадження стратегій. 7. Стратегічні рішення. Особливості прийняття стратегічних рішень. 8. Теорії та моделі прийняття управлінських рішень та можливості їх застосування у публічній сфері. 9. Загальні вимоги при формулюванні рішень у публічній сфері. 10. Сутність територіальних впливів при прийнятті управлінських рішень.

4.2. План семінарських занять

4.2.1. Денна форма

№	Тема заняття / план
1.	<p>Семінар 1. Теорія та методологія стратегічного управління у публічній сфері</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність стратегічного управління у публічній сфері. 2. Елементи системи стратегічного управління та їх характеристика. 3. Види стратегічного управління. 4. Еволюція стратегічного управління у публічній сфері. 5. Стадії процесу стратегічного управління. 6. Необхідність формування стратегічного управління у публічній сфері. 7. Сучасні філософські та теоретичні засади публічного управління.
2.	<p>Семінар 2. Розвиток і зміни в публічній організації та управління змінами. Стратегії змін.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Базові поняття управління змінами та стратегій. 2. Теорії і методи управління змінами в публічній організації. 3. Зміст процесу управління змінами, ролі стратегії і планування.

	<p>4. Механізми, методи та інструменти стратегічного планування та управління змінами.</p> <p>5. Особливості стратегічного: мислення, спільноти, знання ментальності.</p> <p>6. Моделі та методи стратегічного прогнозування розвитку, системного підходу до формування стратегій у публічній сфері.</p> <p>7. Стратегічні зміни. Рівні стратегії і змін.</p> <p>8. Спротив змінам: причини і результати. Подолання спротиву змінам. Підходи до управління змінами.</p> <p>9. Внутрішні і зовнішні зв'язки в управлінні змінами.</p>
3.	<p>Семінар 3. Технології розробки та реалізації стратегії. Публічний аудит.</p> <p>1. Поняття стратегії організації.</p> <p>2. Стратегія: підходи, значення та роль. Класифікація стратегій організації.</p> <p>3. Стратегія і державне управління. Роль та типи стратегії.</p> <p>4. Стратегічний набір організації.</p> <p>5. Публічний аудит: поняття та сутність. Публічний аудит: цілі та економічний зміст.</p> <p>6. Публічний аудит як модернізаційний механізм державного управління в Україні.</p> <p>7. Механізми взаємодії та розподілу повноважень між різними рівнями управління.</p>
4.	<p>Семінар 4. Напрями змін в публічному управлінні.</p> <p>1. Теоретичні положення, методології публічного управління.</p> <p>2. Підсистеми забезпечення стратегічного управління.</p> <p>3. Основні характеристики організаційного забезпечення стратегічного управління.</p> <p>4. Взаємозв'язок стратегії і структури.</p> <p>5. Характеристика організаційних структур управління стратегічного типу.</p>
5.	<p>Семінар 5. Концепція і зміст стратегічного управління.</p> <p>1. Поняття концепції стратегічного управління.</p> <p>2. Концепція стратегічного управління.</p> <p>3. Концепція стратегічного управління в управлінській діяльності.</p> <p>4. Сутність і зміст стратегічного управління та його особливості.</p> <p>5. Особливості стратегічного підходу до діяльності.</p>
6.	<p>Семінар 6. Роль стратегічного управління у розвитку публічних організацій.</p> <p>1. Зміст стратегічного управління у розвитку публічних організацій.</p> <p>2. Моделі розвитку публічних організацій.</p> <p>3. Життєвий цикл державної організації.</p> <p>4. Стратегічне управління і менеджмент: спільне і відмінне.</p> <p>5. Взаємозв'язок стратегічного управління й аналізу державної політики.</p> <p>6. Система стратегічного управління в Україні. Роль управління в суспільстві.</p> <p>7. Сутність соціальних, політичних і економічних подій, проблем і складних задач публічної сфери, а також впливи та ризики зовнішнього та внутрішнього середовища.</p>
7.	<p>Семінар 7. Технологія стратегічного управління і планування.</p> <p>1. Характеристика процесу та технології стратегічного планування й управління.</p> <p>2. Основні підходи щодо технології стратегічного управління.</p> <p>3. Процес стратегічного управління і планування.</p> <p>4. Планування: поняття і роль у стратегічному управлінні. Мета та принципи стратегічного планування.</p> <p>5. Моделі стратегічного планування.</p> <p>6. Розроблення корпоративної (загальної стратегії).</p> <p>7. Розроблення ділової (бізнес) стратегії.</p> <p>8. Розроблення функціональних і операційних стратегій.</p> <p>9. Вибір та оцінка стратегії.</p> <p>10. Особливості застосування стратегічного планування.</p>
8.	<p>Семінар 8. Концепції стратегічного вибору та стратегічні рішення.</p> <p>1. Процес побудови стратегії. Зміст концепції стратегічного вибору.</p> <p>2. Специфіка впровадження стратегій. Внутрішнє середовище об'єкта для запровадження стратегічного управління.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> 3. Стратегічні рішення. Особливості прийняття стратегічних рішень. 4. Теорії та моделі прийняття управлінських рішень та можливості їх застосування у публічній сфері. 5. Загальні вимоги при формулюванні рішень у публічній сфері. 6. Сутність територіальних впливів при прийнятті управлінських рішень.
9.	<p>Семінар 9. Моніторинг і оцінювання в стратегічному управлінні.</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Основні підходи щодо моніторингу й оцінювання в стратегічному управлінні. 2. Етап моніторингу в стратегічному управлінні. Процес моніторингу. 3. Класифікація та визначення показників (індикаторів). 4. Моніторинг і контроль: встановлення ефективності стратегічного управління. 5. Оцінювання в запровадженні стратегічного управління. 6. Функції процесу оцінювання. Оцінювання ефективності й результативності. 7. Організація моніторингу та оцінювання.
10.	<p>Семінар 10. Стратегічне управління на місцевому рівні.</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Особливості стратегічного управління на місцевому рівні управління. 2. Концептуальні засади реформування місцевого самоврядування й децентралізації влади в Україні. 3. Сучасний стан та напрями реформування місцевого самоврядування й децентралізації влади в Україні. 4. Актуальні питання реалізації процесів реформування місцевого самоврядування. 5. Реалізація функціональної концепції реформування місцевого управління в країнах ЄС.
11.	<p>Семінар 11. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту.</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Сутність фінансового менеджменту. 2. Об'єкт, матеріальна основа та суб'єкт фінансового менеджменту. 3. Мета, задачі та функції фінансового менеджменту 4. Механізм реалізації фінансового менеджменту.
12.	<p>Семінар 12. Система забезпечення фінансового менеджменту.</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Організаційне забезпечення системи управління фінансами. 2. Інформаційне забезпечення процесу управління фінансами. 3. Поняття фінансової звітності та її значення в ринковій економіці. 4. Вимоги до фінансової звітності. 5. Класифікація та склад фінансової звітності.
13.	<p>Семінар 13. Управління грошовими потоками на підприємстві.</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Поняття, види та значення грошових потоків підприємства. 2. Управління грошовими потоками: зміст, завдання, принципи. 3. Аналіз грошових потоків. 4. Планування грошових потоків підприємства 5. Звіт про рух грошових коштів: сутність та порядок складання.
14.	<p>Семінар 14. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках.</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Вартість грошей в часі: необхідність розрахунку та значення. 2. Методи визначення вартості грошової одиниці. 3. Грошові потоки та їх оцінка. 4. Врахування фактору часу при оцінці фінансових активів.
15.	<p>Семінар 15. Управління активами.</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Сутність, структура та роль оборотного капіталу. 2. Управління основними фондами. Вибір амортизаційної політики підприємства. 3. Управління запасами ТМЦ підприємства. Управління грошовими активами підприємства. 4. Управління дебіторською заборгованістю. 5. Джерела формування оборотних засобів.

4.2.2. Заочна форма

1.	<p>Семінар 1. Моніторинг і оцінювання в стратегічному управлінні. Стратегічне управління на місцевому рівні.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Основні підходи щодо моніторингу й оцінювання в стратегічному управлінні.2. Етап моніторингу в стратегічному управлінні. Процес моніторингу.3. Класифікація та визначення показників (індикаторів).4. Моніторинг і контроль: встановлення ефективності стратегічного управління.5. Оцінювання в запровадженні стратегічного управління.6. Функції процесу оцінювання. Оцінювання ефективності й результативності.7. Організація моніторингу та оцінювання.8. Особливості стратегічного управління на місцевому рівні управління.9. Концептуальні засади реформування місцевого самоврядування й децентралізації влади в Україні.10. Сучасний стан та напрями реформування місцевого самоврядування й децентралізації влади в Україні.11. Актуальні питання реалізації процесів реформування місцевого самоврядування.12. Реалізація функціональної концепції реформування місцевого управління в країнах ЄС.
2.	<p>Семінар 2. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту. Система забезпечення фінансового менеджменту.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Сутність фінансового менеджменту.2. Об'єкт, матеріальна основа та суб'єкт фінансового менеджменту.3. Мета, задачі та функції фінансового менеджменту4. Механізм реалізації фінансового менеджменту.5. Організаційне забезпечення системи управління фінансами.6. Інформаційне забезпечення процесу управління фінансами.7. Поняття фінансової звітності та її значення в ринковій економіці.8. Вимоги до фінансової звітності.9. Класифікація та склад фінансової звітності.
3.	<p>Семінар 3. Управління грошовими потоками на підприємстві. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Поняття, види та значення грошових потоків підприємства.2. Управління грошовими потоками: зміст, завдання, принципи.3. Аналіз грошових потоків.4. Планування грошових потоків підприємства5. Звіт про рух грошових коштів: сутність та порядок складання.6. Вартість грошей в часі: необхідність розрахунку та значення.7. Методи визначення вартості грошової одиниці.8. Грошові потоки та їх оцінка.9. Врахування фактору часу при оцінці фінансових активів.

4.3. Завдання для самостійної роботи

Науково-пошукова робота:

1. Теоретико-методологічні засади стратегічного управління.
2. Історія розвитку теорії та практики стратегічного управління Сходу.
3. Історія розвитку теорії та практики стратегічного управління Заходу.
4. Стратегіями як форми стратегічного управління в дипломатії та бізнесі. Поняття стратегічності мислення ("мистецтва хитрості").
5. Досвід стратегічного управління Стародавнього світу.
6. Прийняття стратегічних і тактичних управлінських рішень.
7. Специфіка стратегічного управління у працях військових мислителів. Стратегії й управління організаціями в працях американських фахівців (І. Ансофф, А. Халачмі та ін.).
8. Моделі стратегічного менеджменту Дж. Томпсона, Ф. Девіда. Модель стратегічного процесу Р. Лінча.

9. Інформаційно-аналітичне забезпечення як фактор удосконалення стратегічної діяльності керівників макрорівня.
10. Стратегічна роль управлінської еліти в управлінні сучасними соціально-економічними системами.
11. Змісті взаємозв'язок основних категорій стратегічного управління: закон, принцип, метод, мета, місія, потенціал організації, стратегія, конкурентоспроможність та ін.
12. Логіко-психологічні та методологічні засади стратегічного управління.
13. Нова версія методології та методологічного забезпечення стратегічної діяльності.
14. Філософсько-онтологічні засади стратегічного управління.
15. Рівнева концепція прийняття рішення. Вимоги до рефлексивно-розумового механізму управління.
16. Онтології стратегічної діяльності.
17. Специфіка нового (методологічного) мислення.
18. Стратегія та стратегічне мислення в управлінській діяльності.
19. Особливості стратегії та діяльності стратега з рефлексивно-розумової позиції.
20. Рефлексія як загальна "сфера" виникнення стратегії.
21. Стратегія — абстрактна норма (проект, план) і результат депроблематизації.
22. Стратегія як втілення стратегічної функції у функціональній цілісності управління організацією.
23. Теоретико-діяльнісні й теоретико-розумові засоби стратегічного управління.
24. Метод Г. Гегеля й розуміння природи об'єкта стратегічного управління.
25. Організаційно-політичні й економічні засади стратегічного управління.
26. Адміністративно-державне (політичне) стратегічне управління.
27. Стратегічне управління соціально-культурною сферою (духовним виробництвом).
28. Духовне виробництво як об'єкт стратегічного управління.
29. Стратегічне управління виробничою сферою (матеріальним виробництвом).
30. Виробництво як об'єкт стратегічного управління.
31. Концептуальні засади стратегічного проектування матеріального виробництва.
32. Стратегічні аспекти антикризового управління виробництвом. Урахування ризику в антикризовому управлінні.
33. Основи розробки системи стратегічного управління організацією.
34. Стратегічне управління як галузь науки та практики управління, що розвивається.
35. Стратегічний аналіз діяльності компанії.
36. Розробка стратегічного управлінського рішення.
37. Стратегічне управління у бізнесі.
38. Стратегії розвитку компанії.
39. Корпоративні стратегії диверсифікації.
40. Стратегії міжнародного бізнесу.
41. Маркетингові стратегії.
42. Стратегії використання людського потенціалу.
43. Стратегічна аналітика, стратегічний аналіз і синтез у стратегічному управлінні.
44. Стратегічні аспекти антикризового управління.
45. Стратегічне управління в міжнародному бізнесі.

Вимоги до науково-пошукової роботи

Робота повинна складатись з титульної сторінки, змісту, основного тексту та списку використаних джерел. Загальний обсяг – 15-20 сторінок. Матеріал повинен бути викладений чітко, допускаються малюнки, таблиці, графіки тощо. По тексту повинні бути посилання на джерела. Якщо в роботі використано специфічну термінологію, а також маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо, то їх перелік подається у вигляді окремого списку, який розміщується перед вступом.

У вступі коротко обґрунтовуються актуальність і доцільність обраної теми, підкреслюється сутність досліджуваної проблеми; формулюються мета роботи та зміст поставлених завдань, об'єкт і предмет дослідження; подаються перелік використаних методів дослідження, характеристика роботи (теоретична, прикладна); вказуються нові наукові положення, запропоновані учасником особисто, відмінність отриманих результатів від відомих раніше та ступінь новизни (вперше отримано, удосконалено, набуло подальшого розвитку); повідомляється про наукове використання результатів досліджень або даються рекомендації щодо їх використання, для прикладних робіт повідомляється про прикладну цінність отриманих результатів.

В основній частині роботи наводяться характеристика джерел, використаних для написання роботи, та короткий огляд літератури з даної тематики, окреслюються основні етапи наукової думки за визначеною проблемою, вказуються питання, які залишилися невирішеними; обґрунтовується вибір напряму досліджень, наводяться методика та техніка дослідження; подаються відомості про обсяг дослідження; викладаються, аналізуються та узагальнюються отримані результати, подається їх оцінка.

Висновки мають містити стислий виклад результатів вирішення наукової проблеми та поставлених завдань, зроблених у процесі аналізу обраного матеріалу, оцінок та узагальнень.

Теми для написання есе

1. Розкрийте суть та необхідність стратегічного планування в організації.
2. Окресліть етапи стратегічного планування.
3. Розкрийте сутність стратегічного планування на центральному рівні.
4. Охарактеризуйте основні документи, що визначають завдання стратегічного планування на центральному рівні.
5. З чого формується Національна система стратегічного планування регіонального розвитку.
6. Окресліть складові стратегічного менеджменту та охарактеризуйте їх.
7. Розкрийте характерні особливості концепції стратегічного управління.
8. Охарактеризуйте види стратегій.
9. Що повинен містити план дій з реалізації стратегії.
10. Розкрийте суть оцінювання в стратегічному управлінні.
11. Дайте характеристику індикаторам результативності та ефективності реалізації стратегії.
12. Поясніть мету публічного аудиту та його основні завдання.
13. Розкрийте суть публічного управління, його основних функцій.
14. Дайте характеристику основним елементам системи публічного управління.
15. Розкрийте суть та основні принципи управління в межах концепції належного врядування.
16. Дайте коротку характеристику типів управління у нових концепціях публічного управління.
17. Дайте характеристику сталого розвитку суспільства та держави.
18. Розкрийте суть публічних послуг та перерахуйте суб'єкти, що їх надають.
19. Розкрийте поняття "сервісна держава".
20. Охарактеризуйте модель управління в Європейському Союзі.
21. Окресліть основні особливості інституційної моделі багаторівневого управління в Європейському Союзі.
22. Дайте характеристику органам, які представляють наднаціональний рівень європейського управління.
23. Коротко опишіть розподіл компетенцій між Європейським Союзом та державами-членами.
24. опишіть принципи функціонування Структурних фондів на регіональному (місцевому) рівні управління в ЄС.
25. Дайте характеристику основних моделей процесу прийняття рішень.

26. Охарактеризуйте нормативні, дескриптивні та прескриптивні моделі прийняття рішень.
27. Окресліть основні засади теорії "багатомірної корисності" (MAUT).
28. Окресліть основні засади стратегії обмеженої раціональності.
29. Охарактеризуйте раціональний метод ухвалення рішень "витрати-вигоди".
30. Наведіть основні класифікації інформації.

4.4. Забезпечення освітнього процесу

- Стандарт освіти (Освітньо-професійна програма).
- Робоча програма з дисципліни «Стратегічне управління та фінансовий менеджмент».
- Плани семінарських занять.
- Завдання для самостійної роботи.
- Залікові білети для підсумкового контролю знань слухачів спеціальності «Стратегічне управління та фінансовий менеджмент».
- Методичні, мультимедійні, опорні матеріали для лекційних, семінарських занять.
- Законодавчі та методичні матеріали тощо.

5. Підсумковий контроль

Перелік питань підсумкового контролю

1. Охарактеризуйте теорії і методи управління змінами в організації.
2. Розкрийте суть понять з управління змінами та стратегій.
3. Поясніть зміст процесу управління змінами, ролі стратегії та планування.
4. Поясніть методичні підходи до формування стратегій.
5. Охарактеризуйте передумови виникнення та змісту стратегічного управління.
6. Розкрийте суть концепції стратегічного управління.
7. Дайте характеристику ролі стратегічного управління в розвитку державних організацій.
8. Розкрийте суть понять зі стратегічного і державного управління.
9. Охарактеризуйте систему стратегічного управління в Україні.
10. Охарактеризуйте технології і процес стратегічного управління і планування.
11. Поясніть особливості процесуальних фаз і етапів розробки стратегічного плану.
12. Розкрийте суть принципів і підходів до формулювання бачення, місії, стратегічних цілей і завдань.
13. Охарактеризуйте концепції стратегічного вибору.
14. Розкрийте суть змісту та процесу прийняття стратегічних рішень.
15. Охарактеризуйте особливості моніторингу й оцінювання в стратегічному управлінні.
16. Дайте характеристику теоріям і методам стратегічного управління на різних рівнях.
17. Охарактеризуйте стратегічне управління на центральному рівні.
18. Охарактеризуйте стратегічне управління на місцевому рівні.
19. Розкрийте суть та необхідність стратегічного планування в організації.
20. Окресліть етапи стратегічного планування.
21. Розкрийте сутність стратегічного планування на центральному рівні.
22. Охарактеризуйте основні документи, що визначають завдання стратегічного планування на центральному рівні.
23. З чого формується Національна система стратегічного планування регіонального розвитку.
24. Окресліть складові стратегічного менеджменту та охарактеризуйте їх.
25. Розкрийте характерні особливості концепції стратегічного управління.
26. Охарактеризуйте види стратегій.
27. Що повинен містити план дій з реалізації стратегії.
28. Розкрийте суть оцінювання в стратегічному управлінні.

29. Дайте характеристику індикаторам результативності та ефективності реалізації стратегії.
30. Поясніть мету публічного аудиту та його основні завдання.
31. Розкрийте суть публічного управління, його основних функцій.
32. Дайте характеристику основним елементам системи публічного управління.
33. Розкрийте суть та основні принципи управління в межах концепції належного врядування.
34. Дайте коротку характеристику типів управління у нових концепціях публічного управління.
35. Дайте характеристику сталого розвитку суспільства та держави.
36. Розкрийте суть публічних послуг та перерахуйте суб'єкти, що їх надають.
37. Розкрийте поняття «сервісна держава».
38. Охарактеризуйте модель управління в Європейському Союзі.
39. Окресліть основні особливості інституційної моделі
40. Дайте характеристику органам, які представляють наднаціональний рівень європейського управління.
41. Коротко опишіть розподіл компетенцій між Європейським Союзом та державами-членами.
42. опишіть принципи функціонування Структурних фондів на регіональному (місцевому) рівні управління в ЄС.
43. Дайте характеристику основних моделей процесу прийняття рішень.
44. Охарактеризуйте нормативні, дескриптивні та прескриптивні моделі прийняття рішень.
45. Окресліть основні засади теорії «багатомірної корисності» (MAUT).
46. Зміни та нововведення, характеристика процесу здійснення інновацій, джерела виникнення опору змінам.
47. Причини опору змінам та напрями їх подолання.
48. Поняття та сутність стратегічного управління, планування, стратегії.
49. Поняття, сутність та визначення місії організації.
50. Стейкхолдери виробничої організації.
51. Внутрішнє середовище організації, зміст його аналізу.
52. Зовнішнє макросередовище організації, зміст та завдання його аналізу.
53. Зовнішнє мікросередовище організації, зміст та завдання його аналізу.
54. Характеристика типів конкурентного середовища в аспекті стратегічного планування.
55. Сегментація ринку та її проблемні аспекти.
56. Характеристика типів ринку.
57. Попит та його еластичність.
58. Аналіз господарського портфелю за методом Бостонської матриці.
59. Якість та конкурентоспроможність продукції.
60. Методика оцінки конкурентоспроможності продукції.

Приклад залікового білета

Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Інститут державного управління

Рівень вищої освіти – третій (доктор філософії, PhD)
Спеціальність «Публічне управління та адміністрування»
Навчальна дисципліна «Стратегічне управління та фінансовий менеджмент»

БІЛЕТ № 1

1. Поясніть зміст процесу управління змінами, ролі стратегії та планування.
2. Розкрийте суть та основні принципи управління в межах концепції належного врядування.
3. Характеристика типів ринку.

Затверджено на засіданні
Кафедри публічного управління та адміністрування

Протокол № _____ від „____” _____ 20____ року

Завідувач кафедри, голова циклової комісії _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Екзаменатор _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1.	Робота на практичних заняттях (10х5)	50
2.	Написання есе	10
3.	Науково-пошукова робота	10
4.	Залік	30
	Всього	100

Види робіт. Критерії оцінювання знань слухачів	Макс. к-ть балів
Бали поточної успішності за участь у семінарських заняттях	
Критерії оцінювання	5 балів
<ul style="list-style-type: none"> • слухач в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань. Правильно вирішив усі тестові завдання 	5
<ul style="list-style-type: none"> • слухач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. 	4
<ul style="list-style-type: none"> • слухач в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. 	3

<ul style="list-style-type: none"> • слухач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. 	2
<ul style="list-style-type: none"> • слухач частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. 	0-1
Написання есе	
Критерії оцінювання	10 балів
робота виконана та захищена згідно вимог та методичних рекомендацій у повному обсязі	9-10
робота виконана та захищена з незначними порушеннями вимог та методичних рекомендацій	7-8
робота виконана згідно вимог та методичних рекомендацій, але не захищена	5-6
робота не захищена або виконана частково, з порушенням вимог і методичних рекомендацій	3-4
робота не здана або виконана частково, із значними порушеннями вимог і методичних рекомендацій	0-2
Науково-пошукова робота	
Критерії оцінювання	10 балів
<ul style="list-style-type: none"> • виконані всі вимоги до написання й захисту науково-пошукової роботи: позначені проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних точок зору на проблему й логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення, дані правильні відповіді на додаткові питання 	9-10
<ul style="list-style-type: none"> • виконані всі формальні вимоги до написання й захисту науково-пошукової роботи: витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення. Проблема позначена, але не достатньо обґрунтована її актуальність, зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему й викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита достатньо повно, дані правильні відповіді на додаткові питання 	7-8
<ul style="list-style-type: none"> • основні вимоги до науково-пошукової роботи і її захисту виконані, але при цьому допущені деякі недоліки. Не обґрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі. Наявні певні неточності у викладенні матеріалу. Вимоги щодо оформлення дотримано 	5-6
<ul style="list-style-type: none"> • є істотні відступи від вимог до. Зокрема: тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті реферату або при відповіді на додаткові питання; під час захисту відсутній висновок 	3-4
<ul style="list-style-type: none"> • тема науково-пошукової роботи не розкрита, виявляється істотне незрозуміння проблеми 	0-2
Залік	
30	
<p>Залік як форма підсумкового контролю є обов'язковим для всіх слухачів. Опитування складається з трьох питань різного рівня складності.</p> <ul style="list-style-type: none"> • відповідь на завдання свідчить про глибокі, всебічні знання матеріалу, основної й додаткової літератури, рекомендованої програмами по дисциплінам, слухач повно відповідав на всі запитання, а також показав здібності самостійно і творчо аналізувати та вирішувати проблемні питання; 	9-10
<ul style="list-style-type: none"> • при виконанні завдання продемонстрував засвоєння матеріалу, 	7-8

основної літератури, успішно відповідав на запитання, слухач показав достатні знання, здібність самостійного мислення та виконання завдань, однак допустив декілька незначних помилок.	
<ul style="list-style-type: none"> • відповідаючи на завдання слухач виявив знання основного матеріалу в обсязі який вимагає подальшого поглиблення знань для успішної роботи за фахом, при цьому допустив істотні помилки при відповіді на запитання; 	5-6
<ul style="list-style-type: none"> • при відповіді на питання слухач помірно орієнтується у матеріалі, однак не показав достатніх знань, допустив серйозні помилки при відповіді на запитання; 	3-4
<ul style="list-style-type: none"> • слухач орієнтується лише в загальних рисах питання або взагалі не орієнтується в матеріалі. 	0-2

7. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Балабаєва З. В. Демократичне врядування: поняття та сутність / З. В. Балабаєва // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. Вип. 3 (31) Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2007.
2. Безверхнюк Т. М. Європейські стандарти врядування на регіональному рівні: монографія / Т. М. Безверхнюк, С. Є. Саханенко, Е. Х. Топалова ; за заг. ред Т. М. Безверхнюк Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2008.
3. Берданова О.В. Стратегічне планування регіонального розвитку: Навч. посібник / О.В. Берданова, В.М. Вакуленко. – К.: Вид-во НАДУ, 2007. – 96 с.
4. Вакуленко В.М., Мамонова В.В., Шаров Ю.П. Стратегічне планування на місцевому та регіональному рівнях: Навч. посібник. – Ужгород: Патент, 2004. – 198 с.
5. Василенко В.А., Ткаченко Т.І. Стратегічне управління. Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2004. – 400 с.
6. Головка Т.В., Сагова С.В. Стратегічний аналіз: Навчально-методичний посібник для самост. вивч. дисципліни/За ред. проф. М.В. Кужельного. –К.: КНЕУ, 2002. –198 с.
7. Дробенко Г.О., Брусак Р.Л., Свірський Ю.І. Стратегічне планування розвитку територіальних громад. – Львів: Сполом, 2001. – 118 с.
8. European Agency for Safety and Health at Work [Elektronic resource] // Access mode: <http://www.hsepeople.com/forum/topic/1127>
9. Запровадження стратегічного планування в Україні : зб. документів і матеріалів / укл. Валерій Тертичка. – К. : К.І.С., 2004.
10. Карпінський Б. А. Збалансованість фінансової системи: методологія, оцінка, порівняння: монографія / Б. А. Карпінський. – Львів : Логос, 2005. – 496 с.
11. Карпінський Б. А. Концепція формування та розвитку державотворчого патріотизму нації з позиції податкової домінанти / Б. А. Карпінський. – Львів : ЛДФА, 2014. – 12 с.
12. Карпінський Б. А. Напрями розвитку управління людськими ресурсами в органах державної податкової служби / Б. А. Карпінський, Н. С. Залуцька // Україна : аспекти праці. – 2007. – № 2. – С. 46-51.
13. Карпінський Б. А. Стратегічний податковий менеджмент як механізм управління економічним розвитком держави / Б. А. Карпінський, Н. С. Залуцька // Стратегічні пріоритети. Науково-аналітичний щоквартальний збірник. – 2007. – № 4 (5). – С. 126-133.
14. Карпінський Б.А. Державотворчий патріотизм нації: оцінювання податкової домінанти / Б.А. Карпінський // Науковий вісник: Збірник науково-технічних праць. – Львів: НЛТУУ, 2012. – вип. 22.3. – С. 374-383.

15. Карпінський Б.А. Фундаменталізм прояву політичної непередбачуваності у фінансовому кліматі регіонів України Економічний часопис-XXI / Б.А. Карпінський, В.О. Григоренко // Економічний часопис-XXI. – 2014. – №11-12. – С. 61-64.
16. Karpinski B. Formation and development of tax control in Ukraine: resources aspect / B. Karpinski, N. Zalutska // Rynek kapitalowy a koniunktura gospodarstwa 2010 : perspektywa makroekonomiczna / Pod redakcja Andrzeja T. Szablewskiego, Marka Martina: monografie. – Poland, Lodz : Politechnika Lodzka, 2011. – S. 107-130.
17. Класифікація загальнонаукових методів досліджень / Енциклопедія державного управління [Текст] : у 8 т. / наук.-ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова) [та ін.] ; Національна академія державного управління при Президентіві України. К. : НАДУ, 2011. Т. 2. С. 320321.
18. Куйбіда В.С. Територіальне планування в Україні: європейські засади та національний досвід / В.С. Куйбіда, Ю.М. Білоконь. – К.: Логос, 2009. – 108 с.
19. Лендшел М. Моніторинг та оцінювання стратегій і програм регіонального розвитку в Україні / М. Лендшел, Б. Винницький, Ю. Ратейчак. – К.: Вид-во «К.І.С.», 2007. – 120 с.
20. Максимова В.Ф. Сутність державного аудиту / В.Ф. Максимова, Ю.Б. Слободяник // Бізнес-інформ. – № 11. – 2013. – С. 319-323.
21. Мартиненко В. Демократичне врядування: проблеми теорії і практики / В. М. Мартиненко // Публічне управління: теорія та практика : зб. наук. пр. Асоціація докторів наук з державного управління. № 1. X. : ДокНаукДержУпр., 2010.
22. Методи наукових досліджень в державному управлінні / Енциклопедія державного управління [Текст] : у 8 т. / наук.-ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова) [та ін.] ; Національна академія державного управління при Президентіві України. К. : НАДУ, 2011. Т. 2. С. 320321.
23. Методологія наукових досліджень [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.galsite.at.ua>
24. Методологія системного підходу та наукових досліджень : опорний конспект лекцій / І. М. Грищенко // навч.-методичн. видання. ВІКТ ВП НУБіП України "БАТІ", 2015. 123 с.
25. Оберемчук В.Ф. Стратегія підприємства: Короткий курс лекцій .-К.:МАУП, 2000 .-128 с.
26. Оболенський О.Ю. Публічний аудит: цілі та економічний зміст / О.Ю. Оболенський, Н.І. Обушна // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. – Харків : Магістр, 2015. – Вип. 1 (48). – С. 84-92.
27. Осовська Г. В., Фіщук О. Л., Жалінська І. В. Стратегічний менеджмент: теорія та практика: Навчальний посібник .-К.:Кондор, 2003.
28. Пахаренко-Андерсон А. Промисловий зразок Європейського Союзу / А. Пахаренко-Андерсон // Інтелектуальна власність [Електронний ресурс]. 6 2012. № 6. Режим доступу : <http://www.intelvlas.com.ua/2011-01/12201-antonina-pakharenkoanderson-promislovi-zrazok>.
29. Питерс Б. Г. Глобализация, управление и его институты [Электронный ресурс] / Б. Г. Питерс. Режим доступа: <http://www.stranaoz.ru/2004/2/globalizaciya-upravleniei-ego-institutu>.
30. Практичні інструменти регіонального та місцевого розвитку: Навч. посібник / [за заг. ред. В.А. Рач]. – Луганськ: ТОВ «Віртуальна реальність», 2007. – 156 с.
31. Прокопчук Л.О. Стратегический менеджмент: учебник для вузов / Л.О. Прокопчук. – Спб: Изд-во Михайлова В.А., 2004. – 511 с.
32. Реформа публічного управління в Україні: виклики, стратегії, майбутнє: Монографія / Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України; відп. редактор І.А.Грицяк. К. : "К.І.С.", 2009. 240 с.
33. Ставицький О. В. Особливості розвитку стратегічного управління в Україні / О. В. Ставицький // Ефективна економіка. - Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=646>

34. Стратегический менеджмент: учебник / пер. с англ. Н.И. Алмазовой. – М.: ООО «Издательство Проспект», 2003. – 336 с.
35. Стратегічне планування: Навч. посібник / О. Берданова, В. Вакуленко, В. Тертичка. – Л.: ЗУКЦ, 2008. – 138 с.
36. Стратегічне програмно-цільове планування процесів соціально-економічного розвитку України :наук.-метод. посіб. / за заг. ред. В. П. Горбуліна. – К. : Євроатлантикінформ, 2006.
37. Сурмін Ю. П. Методологія аналізу ситуацій (Case study) / Ю. П. Сурмін.– К. : Центр інновації і розв., 1999. 53 с.
38. Сурмін Ю. П. Теорія систем і системний аналіз : навч. посібник / Ю. П. Сурмін. К. : МАУП, 2003. – 243 с.
39. Фатхутдинов Р.А. Стратегический менеджмент: учебник / Р.А. Фатхутдинов. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Дело, 2001. – 448 с.
40. Шаров Ю. П. Стратегічне планування в муніципальному менеджменті: концептуальні аспекти : монографія / Ю. П. Шаров.– К. : Вид-во УАДУ, 2001.
41. Шаров Ю.П. Стратегічне планування та реалізація політики на центральному, регіональному та місцевому рівнях: Навч. посібник / Ю.П. Шаров. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 56 с.
42. Шершньова З.Є. Стратегічне управління: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2004. – 699с.

Додаткова література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. — К. ; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2007.
2. Методологія системного підходу та наукових досліджень [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua>
3. Петров В. Використання міжнародних і регіональних систем охорони прав на товарні знаки в інтересах національних виробників [Електронний ресурс] / В. Петров. – Режим доступу: <http://patent.km.ua/ukr/articles/i394>.
4. Стрежнева М. “Транспаритетные сети” в ЕС / М. Стрежнева // Международные процессы: Журнал теории международных отношений и мировой политики, 2012. – № 1 (28). – янв. – апр. – С. 2.
5. European Governance. A White Paper.— Brussels : Commission of the European Communities, 2001.
6. Kenis P. Policy Networks and Policy Analysis: Scrutinizing a New Analytical Toolbox / P. Kenis, V. Schneider // Policy Network: Empirical Evidence and Theoretical Considerations [Text] / Marin Bernd and Renate Mayntz (eds.). – Frankfurt : Campus Verlag, 1991. – 176 p.
7. Rhodes R. A. W. Understanding Governance: Policy Networks, Governance, Reflexivity and Accountability / R. A. W. Rhodes. — Buckingham : [s. n.], 1999.

Інформаційні ресурси

1. Офіційне представництво Президента України www.president.gov.ua
2. Урядовий портал www.kmu.gov.ua
3. Верховна Рада України www.rada.gov.ua
4. Радник. Український юридичний портал <http://radnuk.info>
5. Державне управління справами <http://www.dus.gov.ua>
6. Журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» <http://www.dy.nayka.com.ua>
7. Стратегічне планування в регіонах Європейського союзу <http://www.cor.eu.int/home.htm>